

פניני הפרשה

פנינים נפלאים לפרשת קדושים-מברכים

שנלקטו ע"י הרב אברהם פוליאס

גליון מס' 235

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אלהם קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (י"ט ב')

מדוע אמר הכתוב "תהיו" לשון עתיד היה עליו לומר היו (ה"א בחט"ף סגול"ל)?

וביאר האור החיים הקדוש ללמדך בא הכתוב שאין הפסק וקץ למצוות זו וכל דרגה קדושה שהגיע אליה האדם הריהי שער ומבוא לדרגה שלמעלה הימנה וצא ולמד ממדרגות הנביאים זו למעלה מזו עד לדרגת משה רבינו ע"ה ועד דרגת משיח נמצא שמצווה זו היא תמידית ועולמית ולעולם לא די בדרגות הקדושה שבה נמצא עתה בהווה וזהו שאמר הכתוב "קדושים תהיו כי קדוש אני" דהיינו כשם שאין קץ ושיעור לקדושתו ית' כך חפץ השי"ת בבניו שידימו לקונם בהפלגת הקדושה עד בלי די.

שם:

כתב הרב ברזל בספרו דברך נצב בשמים בשם אביו שיתכן שהכונה שלא תאמרו איך אפשר להיות קדוש, ולכן אמר ה' אני ה' אלקיכם והרי כתוב הבא לקדש עצמו מלמטה מעט מקדשים אותו מלמעלה הרבה.

שם:

מהו "כי קדוש אני"?

וביאר רבי משה פיינשטיין שכאשר אדם מוכיח ומצווה את חברו על מעשה מסויים הרי מן ההיגיון שקודם כל שהוא עצמו יעשה אותו מעשה ואם הוא מוכיח על מעשה כל שהוא עצמו לא עושה הרי לא רק שדבריו לא יתקבלו אלא אף מצד עצמו לא ראוי לו לתבוע מאחרים בגלל שנאמר "קשוט את עצמך ואחר כך קשוט את אחרים", ויוצא מן הכלל ציווי של רופא לחולה שהנה גם כאשר הרופא עצמו חולה ואינו נזהר במה שהוא עצמו מצווה את חוליו מכל מקום החולה יזהר בדבר כי חס הוא על גופו ובריאותו אך בחולי הנפש אין זה מן הראוי לרופא לנהוג כך אף כשהשומע יקבל את עצתו וזהו שנאמר "קדושים תהיו כי קדוש אני" כיון ש"קדוש אני" שהקב"ה פרוש במעשיו שאינו הולך במידת הדין לפיכך "קדושים תהיו" גם אתם תהיו פרושים.

שם:

כתוב במדרש ד"ה "קדושים תהיו" יכול כמוני תלמוד לומר "כי קדוש אני ה' " קדושתו למעלה מקדושתכם.

מהו "יכול כמוני", יכול עולה על הדעת שיהיה אדם מצווה להגיע לקדושת ה'?

וביאר אדמו"ר מסאטמר שודאי שלא לזה נתכוון הכתוב שהרי אין זה בר השגה ותפיסה כלל אלא יש עוד מעלה בקדושת ה' וכן יעשה לאהל מועד השוכן איתם בתוך טומאתם אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם "יכול כמוני" יכול האדם להעלות בדעתו שאף הוא אם ייתקדש יכול לשכון בתוך טומאה והדבר לא יזיק לו ולא ישפיע לרעה ועל כך בא הכתוב ואומר "כי קדוש אני" קדושת אדם ואין להקיש מקדושה זו לקדושת האדם אלא ודאי צריך האדם להיזהר ולהישמר בקדושתו לבל תיפגע ותזקק מהשפעתה הרעה של הטומאה הסובבת אותו.

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלקיכם (פרק י"ט פסוק ג')

כתוב ברש"י ד"ה "איש אמו ואביו תיראו" כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, זהו פשוטו. ומדרשו אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, אם כן למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה.

מפני מה נסמכה מצות שמירת השבת למצות מורא אב ואם?

וביאר החיד"א שנסמכו שתי המצוות אלו לומר לך שכשם שפטרתי לאשה בכיבוד אב ואם ולפי

שרשות אחרים עליה כך אתה פטור מלכבד את אביך כשאומר לך לחלל שבת ולעבור על ציווי ה' מפני שרשותי עליך וזהו שנאמר "את שבתותי תשמרו אני ה' אלקיכם" שאני מושל בכם.

שם:

למה פתח בלשון יחיד במילה "איש" וסיים בלשון רבים במילה "תיראו"?

וביאר השל"ה הקדוש שבא הכתוב לרמוז ולכלול גם את אביו ואמו של האיש שלא יהיו הם גורמים לבן שיעבור על מצווה זו.

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלקיכם, אל תפנו אל האילים ואלהי מסכה

לא תעשו לכם אני ה' אלקיכם (פרק י"ט פסוקים ג'-ד')

מפני מה נסמך איסור עבודה זרה למצות שמירת שבת?

וביאר בספר מלא העומר שאמרו חז"ל ש"כל המשמר את השבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו" ושמה יאמר האדם אקיים "ואת שבתותי תשמרו" ואז אוכל לפנות אל האילים חס ושלום וימחל לי ודאי שלא לכך הדבר ולא לכך נתכוונו חז"ל בדבריהם מלכתחילה ודאי שאסור לו לאדם לפנות אל האילים ולסמוך על זכותו אבל חז"ל דיברו באדם אשר בדיעבד חטא ועשה תשובה על חטאו כי אז מוחלין לו, וקשה ממה נפשך האם אמנם חז"ל דיברו בעבד עבודה זרה ועשה תשובה ולשם מה זקוקים לזכות שמירת השבת שלו שעווננו נמחל ואם לא עשה תשובה מה מועילה כלל שמירת השבת והרי רשע גמור הוא אלא כך שנינו עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה ויום כיפור תולין ויסורין ממרקין אבל מי שיש חילול ה' בידו אין כח לא בתשובה לתלות ולא ביום כיפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת לפיכך אמרו חז"ל שאם עבד עבודה זרה אף על פי שיש בידו חילול ה' אך כיון שעשה תשובה וגם נזהר בשמירת השבת כהלכתה מוחלין לו.

אל תפנו אל האילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם אני ה' אלקיכם, וכי תזבחו זבח שלמים לה'

לרצונכם תזבחוהו, ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי באש ישרף (י"ט ד'-ו')

מפני מה נסמך איסור עבודה זרה לדין שנאמר בקרבנות "ביום זבחכם יאכל"?

וביאר רבי דוד יונגרייז מכיון שמלך ירבעם על ישראל התחיל מפתה את ישראל ואמר להם בואו ונעבוד עבודת אלילים, ועבודת אלילים ותרנית היא והתורה אמרה "ביום זבחכם יאכל" ועבודה זרה אמרה לשלושת ימים מעשרותיכם" לפיכך סמכה התורה דין הקרבנות ביום זבחכם לאיסור "אלוהי מסכה לא תעשו לכם", לומר לך שאל תפתה אחר המסיתים לעבודה זרה אף שיש בפניהם טענה על כך שהקרבנות אינם ותרנים שהלא נאמר בהם "ביום זבחכם יאכל".

ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך ולקט קצירך לא תלקט (י"ט ט')

למה פתח בלשון רבים שנאמר ובקצרכם את קציר ארצכם וסיים בלשון יחיד שנאמר לא תכלה פאת שדך לקצור?

וביאר בספר טעמא דקרא שרצה לומר שכאן רמז למה שכתוב בירושלמי (פ"ג דפאה ה"ד) קצרו חצי שדה בשותפות וחלקו אינו מפריש משלו על של חברו לא בתחילה ולא בסוף וזהו ובקצרכם לשון רבים בשותפות לא תכלה כל אחד את שלו ואינו נפטר במה שהניח חברו.

שם:

מדוע יהיה עונש כהן האוכל קדשים חוץ לזמנם חיוב כרת יותר חמור מאוכל נבילה וטריפה ושקצים?

וביאר האור החיים שמן הטעם עצמו שאמרו שישראל מטמא באוהל ואין עכו"ם מטמאין באוהל ולצד שישראל הם בבחינת הקדושה ולזה כשמסתלקת ממנו הקדושה כל הקליפה מתקבצים יחד ובאים עליו וזה הטעם עצמו במה שלפנינו כי לצד שהקדשים ישנם במעלה שאין למעלה ממנו כשעובר זמן אשר צוה ה' בו מסתלקת הקדושה ושורה עליו טומאה גדולה אשר כורתת נפש האוכלתה מה שאין כן בטומאת אכילת שאר איסורין כנבילות וטריפות שקצים וכו' שאין כח

בטומאה ההיא להכרית הנפש ומתטהרת במלקות.

ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלקיך אני ה' (פרק י"ט פסוק י"ב) מדוע פתח בלשון רבים "ולא תשבעו" וסיים בלשון יחיד "וחללת"?

וביאר בעל הבית יוסף שבא הכתוב לרמוז על הדיין שמחייב את שני בעלי הדין שבועה וכאשר כל אחד נשבע לטענתו על כרחך אחד מהם רמאי ונשבע לשקר ומיהו זה אשר גרם לכך הדיין ומה שכתוב "וחללת" מדובר כלפי הדיין.

לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פְעֵלַת שכיר אתך עד בקר (פרק י"ט פסוק י"ג)

למה הקדימה התורה עושק לגזל שהרי גזל הוא גזלה ממש ועושק אינו אלא מניעת תשלומין כמו שכתב הרמב"ם ריש ה' דגזלה ועוד דהיה לו לסמוך לא תעשוק ללא תלין שהוא מענין אחד? וביאר בספר טעמא דקרא שאים היה כתוב לא תגזול ולא תעשוק את רעך הו"א דרעך קאי גם אגזלה וק"ל דגזל גר גם כן אסור מה"ת כמו שכתב הרמב"ם שם ה"ב לכך הקדים עושק דרק על עושק קאי רעך דהפקעת הלואתו של גר מותר (ומה שכתב הרמב"ם שם' דגם עושקו אסור עין שם דהוא רק מדרבנן ובמקום חילול ה' ואף על גב דבכ"מ שם משמע דגם גזלו דרבנן עין ש"ך חו"מ ר"ס שפ"ג וברעק"א שם שהוכיחו דגזלו מה"ת).

לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלקיך אני ה' (פרק י"ט פסוק י"ד)

למה כתוב ולפני עור הרי גם לפני פקח אסור ליתן מכשול שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים כמו שכתוב בבא קמא (כ"ז:): שהיינו לפי שאדם עיניו למעלה כמו שכתב תוס' שם וגם למאן דאמר שם שדרכן להתבונן היינו דוקא שלא יזיק ולא שלא יזקק כמו שכתב התוס' שם ואם כן למה נקט עור דבשלמא בלא תקלל חרש יש רבותא דאפילו חרש שלעולם לא ידע ולא יצטער מזה אסור אבל כאן צ"ב?

וביאר בספר טעמא דקרא שאפשר דלפי מה שנסתפק ביד מלאכי (הבאתי בבאור למס' כותים ס"י ד' ע"ש) דהנותן מכשול לפני עור והעור לא נפל אם עובר ויש לומר דזה דוקא בעור שקרוב לודאי שיעבור אבל בפקח דלא שכיח שיפול אינו עובר אלא אם כן נכשל באמת ולא אם לא נכשל.

שם:

למה כל מכשול שבתנ"ך מלא חוץ מזה שהוא חסר ועין בעה"ט?

וביאר בספר טעמא דקרא שבא לומר שאפילו אינו מכשול כלל רק שההוא סובר שהוא מכשול גם כן אסור כמו שכתב בחולין קי"א: חס ליה לזרע"י דאבא בר אבא דליספי לי מידי דלא סבירא לי.

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (פרק י"ט פסוק י"ז) מהו "ולא תשא עליו חטא"?

וביאר בעל ההפלאה שאמרו חז"ל ש"כל ישראל ערבים זה לזה" ולפיכך כאשר מוכיח האדם את זולתו הריהו מסיר בכך את חלקו בחטא שהיה לו מדין ערבות ומכאן ואילך "ולא תשא עליו חטא", ואפשר להוסיף ולומר כי אף שאמנם הסיר המוכיח מעליו את חלקו בחטאו של זולתו מכל מקום לא צריכה להיות כוונתו בתוכחתו אלא צריך האדם להוכיח את הזולת שהוא חס על הנפש החוטא להצילו מן החטא, וזהו "ולא תשא עליו חטא" "עליו" הכונה על החוטא שלא תהיה כוונתך לשים את משא החטא על החוטא.

שם:

מה ענין הלאו של "לא תשנא" למצוות תוכחה?

וביאר האור החיים שאמרה התורה לא תשנא את אחיך בלבבך שאם עשה חברך מעשה שגורם לך לשנאותו אל תשנאוהו "בלבבך" אלא תוכיחו בפיו על מעשהו ועל ידי תוכחות הדברים שלך יתברר הענין ויתמלא האדם חרטה על מעשהו ולא יוסיף לכסלה עוד ומאידך גיסא יתכן שגם על ידי דברי התוכחה יתברר כי לאמיתו של דבר אין מקום כלל לשנאותו כי כלל לא חטא במעשיו וזהו שהוסיפה התורה וציותה מיניה וביה "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" דהיינו

על ידי שתוכיחוהו "לא תשא עליו חטא".

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, לא תקום ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה' (פרק י"ט פסוקים י"ז-י"ח) למה לגבי שנאה כתוב "אחיך" ואילו לגבי תוכחה כתוב "עמיתך"?

וביאר האור החיים על פי דברי חז"ל שאם ראית תלמיד חכם שעבר עברה ביום אל תהרהר אחריו בלילה כי ודאי עשה תשובה וגם מצינו שאמרו חז"ל "וכי תראה חמור שונאך וכו'" שהכתוב מדבר במי שראה בחבירו דבר מגונה שמצוה לשנאותו וכאן צוה הכתוב שאם ראה דבר בתלמיד חכם אינו נכלל בגדר אותם שצוה ה' לשנאתם אלא צריך להחזיקו כי ודאי עשה תשובה והוא אומר "לא תשנא את אחיך" שהוא תלמיד חכם.

לא תקום ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה' (פרק י"ט פסוק י"ח)

כתוב בגמרא יומא (כג.) כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם.

כיצד התירו ואף חייבו את התלמיד חכם לנקום ולנטור והלא לאו מפורש הוא "לא תיקום ולא תיטור"?

וביאר רבי יהונתן אייבשיץ שיש לפרש שכל ההיתר לנקימה ולנטירה הוא בשביל חבירו אבל בשביל עצמו חל עליו האיסור ככל האדם וזהו שאמרו חז"ל שכל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש ומצינו לעתיד לבוא מתקבצות כל החיות ובאות אצל הנחש ואמרות ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל אתה מה הנאה יש לך, נקימתו ונטירתו צריכות להיות כנחש ללא שום הנאה עצמית

ואמר לכם אתם תירשו את אדמתם ואני אתננה לכם לרשת אתה ארץ זבת חלב ודבש אני ה' אלקיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים (פרק כ' פסוק כ"ד)

למה הזכיר בלשון העמים כאלו אמר חשכים?

וביאר רבינו בחיי שתרגום כהה עמים כי העו"כ כהו עיניהם מראות אור התורה לפי שאין להם תורה והולכים בדרכי החשך וכענין שכתוב והיה במחשך מעשיהם ומזומנים הם לגיהנם שנקרא חשך שנאמר כל חשך טמון לצפוניו אבל ישראל זוכים הם לאור הגנוז וצפון לצדיקים לעתיד לבוא בזכות שקבלו עלים על תורה הנקראת אור שנאמר נר לרגלי דברך ואור לנתיבותי.

העלון נתרם

להצלחת התורם ובני ביתו בכל מעשה ידיהם

וברכת מזל טוב

למ"ח הרב וולפא ומשפ'

לרגל אירוסי **הבן שלמה ני"ו** עם בן גילו בשעטו"מ

יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל ויזכו לדורות ישרים ומברכים

ויזכו ההורים לרוות נחת מכל יוצ"ח.

ולרפו"ש הרב **אליעזר בן מרים** בתושח"י הרב **יצחק יעקב בן שנדל יפה** בתושח"י

והרב **אברהם בן שרל** בתושח"י והרב **חיים בן שרה** בתושח"י

והרב **חיים שלום צבי יהודה בן פסיה** בתושח"י והחתן **חיים איתי בן אהובה** בתושח"י

ולע"נ מרן שר התורה רשכבה"ג ר' **שמריהו יוסף חיים בן הרב יעקב ישראל צוק"ל** גלב"ע

ביום שושן פורים תשפ"ב ת.נ.צ.ב.ה.

ניתן לקבל את העלון במיל: 4157546@gmail.com

אפשר לבקש גם בפלאפון אבל רק בין הסדרים **0534157546**

ניתן להוריד את העלון באתר דרוש, ביום חמישי. הדרכה: לדרשו ובחורים הורדת עלונים לחפש

עלון בשם פנינים נפלאים, (לעלון קוראים פניני הפרשה – פנינים נפלאים).